



ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ
БӘРІМБЕК БЕЙСЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҒАНДЫ АКАДЕМИЯСЫ

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
КАРАГАНДИНСКАЯ АКАДЕМИЯ ИМЕНИ БАРИМБЕКА БЕЙСЕНОВА

KARAGANDA ACADEMY
OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN NAMED AFTER B. BEYSENOV



ХАБАРШЫ – ВЕСТНИК

№ 4 (78)

2022

S.K. Altaybaev,
*Professor of the Department of Criminal Law and Criminology,
Candidate of Law, Police Colonel
(Karaganda Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Kazakhstan
named after B. Beisenov, Karaganda, Republic of Kazakhstan, e-mail: altaibaev@mail.ru)*

Victimological measures in the prevention of offenses against minors

Annotation. The article pays attention to victimological prevention and rehabilitation of moral situation in society in the system of prevention of criminal offenses against imperfect-year-olds. The author suggests conducting a comprehensive study of the social and living conditions of disadvantaged families, lifestyle, behavior of its members. In addition, if you do not monitor the abuse of adults, minors suffer from drunkenness, drug use, gambling, a parasitic lifestyle or lead a morally alien lifestyle. Preventive measures can also include solving problems of family and living conditions, since in such cases, minors are harmed by adults. The choice of preventive measures depends on the specific situation and the capabilities of the internal affairs bodies. Employees of law enforcement agencies are recommended to take immediate, timely measures to prevent abuse in the family, i.e. from the moment they receive information about the manifestation of aggressive behavior of adults in the family and everyday life.

Keywords: family and household, minors, victimological measures, prevention, misdemeanors, offenses.



ӘОЖ 343.1

Апахаев Н.Ж.,
*қылмыстық құқық, қылмыстық процесс және криминалистика
кафедрасының профессоры, заң ғылымының кандидаты
(Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті,
Қазақстан Республикасы, Алматы қ., e-mail: Apahaev_nurlan@mail.ru);*

Копбаев Д.З.,
*құқық кафедрасының қауымдастырылған профессоры,
заң ғылымының кандидаты
(e-mail: dumeka_a@mail.ru);*

Жақсымбетов Б.П.,
*құқық кафедрасының қауымдастырылған профессоры,
заң ғылымының кандидаты
(Қазақ Ұлттық Аграрлық Зерттеу Университеті, Қазақстан Республикасы,
Алматы қ., e-mail: zhaksymbetovbakitzhan@gmail.com)*

Ақпараттық технологияларды қолдануда шет елдердің қылмыстық сот өндірісінде тергеу әрекеттерін жүргізу ерекшеліктері және оны отандық қылмыстық сот өндірісінде қолдану үрдісі

Аннотация. Ақпараттық технологиялар белгілі бір қатысушы басқа өңірде, оның ішінде бас бостандығынан айыру орындарында болған жағдайда тергеу уақытын қысқартуға және тергеуді негізсіз кейінге қалдыруға жол бермейді. Заңнамалық деңгейде қоғамды цифрландырудың жалпы әлемдік үрдісіне сәйкес соңғы жылдары қылмыстық сот ісін жүргізуде бейнетехнологияларды қолдану мүмкіндігі бекітілді. Мақалада қылмыстық іс жүргізуді талдау негізінде Қазақстан Республикасының және бірқатар шет мемлекеттердің заңнамасы жекелеген тергеу әрекеттерін жүргізу кезінде бейне конференц-байланыстарды қолдануды заңнамалық реттеу мәселелері зерттеледі. Авторлар осы әдістерді тәжірибеде іске асыруға байланысты тергеу әрекеттерін жүргізу мәселелерін қарастырады; Қазақстан Республикасының ҚПК-нің 213-бабының және тиісті іс жүргізу баптарының ережелері шет елдердің заңнамасымен салыстырмалы-құқықтық талдау жүргізіледі.

Негізгі сөздер: бейне-конференц-байланыс, тергеу әрекеттері, ақпараттық технологиялар, қылмыстық сот ісін цифрландыру, куә, жәбірленуші, қылмыстық іс, ғылыми-техникалық құралдар.

Небәрі Қазақстан 1993 жылы егемендік алғаннан бері әлем баспа машиналары мен радиотелефондардан заманауи компьютерлер мен смартфондарға дейінгі жолды жүріп өте отырып, танымастай өзгерді. Соңғы жылдары ақпараттық технологиялар Қазақстан Республикасының Қылмыстық процесінде кеңінен «тамыр жайып» келеді. Әлемде барлық салаларда ғылыми техникалық құралдарды қолдануда белсенді құбылыстар байқалады, олар:

- адам қызметінің және барлық қоғамдық институттарының салаларын трансформациялауда ақпараттық коммуникациялық технологиялардың тигізетін әсері зор;
- заманауи технологияларды әзірлеу, өндіру және енгізудің барлық салаларындағы өзгерістер;
- елдің әлеуметтік-экономикалық даму міндеттеріне байланысты, дамыған ақпараттық ортаны қалыптастыруға ұмтылу;
- халықтың ақпараттық ресурстар жүйесіне тең кепілдендірілген қолжетімділігін қамтамасыз ету;
- ақпараттық қоғам жағдайында өмір сүрудің барлық деңгейлерінде азаматтарды, қоғамдық институттарды, бизнесті және мемлекеттік органдарды даярлау [1, 193–198].

Ең бастысы, біздің ойымызша бұл өзгерістер ғылымның бұрын-соңды болмаған дамуын, адам білімінің ең жаңа салаларының: жасанды интеллект, генетика, кибернетика пайда болуын көрсететін іргелі сапалық деңгейде болды. Қылмыстық іс жүргізу ғылымының серкесі Ахпанов А.Н. айтқанындай «біздің мемлекетіміздің қылмыстық сот өндірісін жүргізу оны сот төрелігін іске асырудың жалпыға бірдей танылған әлемдік стандарттарына сәйкес келтіруге бағытталған реформалаудың жаңа кезеңіне аяқ басты» [2, 6–12], соның ішінде жүргізілетін реформалар ғылыми техникалық құралдардың даму қарқынын ескеруі міндетті.

Жалыбин С.М. қылмыстық процесте ғылыми техникалық құралдарды қолдануды екі түрге бөлді:

1. Жауап алу, оның ішінде қашықтықтан тексеру, тінту, беттестіру, тану және т. б. сияқты қылмыстық іс жүргізу әрекеттерінде көзделген рәсімдерге байланысты қолданатын ғылыми-техникалық құралдар;

2. Дәлелдеу процесінде пайдаланылатын, бірақ қылмыстық іс жүргізу заңында бекітілмеген рәсімдік құралдар болып табылмайтын ғылыми-техникалық құралдар. Бұл әртүрлі бейнебақылау құралдары, соның ішінде автомобиль бейнетіркегіштері, дыбыс жазу құрылғылары және т. б. яғни тіркелген деректері нақты қылмыстық істерді қарау кезінде пайдаланылуы мүмкін, бірақ олар ҚПК талаптарын сақтай отырып бекітілген жағдайда ғана [3].

Ресейдің ғалымы Гаас Н.Н. «Қылмыстық іс жүргізу қатынастары тұтастай алғанда қоғамдық қатынастардан дербес дами алмайды және виртуалды ақпараттық-телекоммуникациялық кеңістікке қосылудан айналып өте алмайды» деп жазады [4, 11–17]. Атап айтқанда, әлемдік пандемияның таралуы жағдайында қазіргі ақпараттық-коммуникациялық жетістіктер қылмыстық сот ісін жүргізудің таптырмас құрамдас бөлігіне айналды.

2014 жылға дейін Қазақстан Республикасының Қылмыстық процес кодексінде (бұдан әрі — ҚР ҚПК) алдын ала тергеу кезеңінде бейне-конференц-байланысты (бұдан әрі — БКБ) пайдалануды реттейтін нормалар болған жоқ. Алайда, Қазақстан Республикасының ҚПК-не жауап алу «Бейне-конференц-байланыс жүйелерін пайдалану арқылы» сәйкестендіру тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасының ҚПК-нің 213 жаңа бабын енгізілді.

Ұлттық заңнаманы дамытуда алға қойылған елеулі қадамдарға қарамастан, Қазақстан Республикасы Қылмыстық сот ісін жүргізуге заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін енгізудің өтпелі кезеңінде тұр. Осы зерттеулерімізде біз Қазақстанның қылмыстық іс жүргізу заңнамасында қылмыстық сот ісін жүргізудің сотқа

дейінгі кезеңдерінде цифрлық технологияларды қолданумен байланысты олқылықтардың бар екенін атап кеткіміз келді.

Осыған байланысты, тиісті нормативтік-құқықтық ережелер бұрыннан қалыптасқан, сондай-ақ қылмыстық процесте БКБ қолдану тәжірибесі жинақталған шет елдердің заңнамасына жүгіну орынды болып көрінеді. Мысалы, Америка Құрама Штаттарында 2002 жылдың сәуірінде әртүрлі жерлерде орналасқан үш мекемемен бейне-конференц-байланыс орнатылды. Сот процесіне қатысушылар арнайы жабдықтың (экрандар, бейне және аудио жүйелер, үш өлшемді көру көзілдірігі) көмегімен қылмыс жасалған жердің іс жүзіндегі орнында болуға болады [5, 451–456].

Қазіргі саяси жағдайға, сондай-ақ Қазақстан Республикасы мен шет елдердің қылмыстық іс жүргізуіндегі түбегейлі айырмашылықтарға қарамастан, цифрлық технологияларды енгізу тетіктері және оларды басқа елдерде одан әрі пайдалану перспективаларына қатысты пікірталастар қазақстандық заң шығарушыға ақпараттық-коммуникациялық технологияларды отандық қылмыстық процеске енгізу бағыттарын анықтауда пайдалы болуы мүмкін.

Қазақстан Республикасының ҚПК-нің 213-бабына сәйкес, «Қажет болған жағдайда» БКБ жүйелерін пайдалану арқылы жауап алу жүргізуі мүмкін. Қашықтықтан жауап алу:

1) адамның денсаулық жағдайы немесе басқа да дәлелді себептер бойынша қылмыстық істі тергеп-тексеру (қарау) жеріндегі қылмыстық процесті жүргізетін органға тікелей келуі мүмкін болмайтын;

2) адамның қауіпсіздігін қамтамасыз ету қажет болатын;

3) жас немесе кәмелетке толмаған куәдан, жәбірленушіден жауап алу жүргізілген;

4) сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімінің сақталуын, істің сотта қаралуын қамтамасыз ету үшін қажет болған;

5) жауап алу қиын немесе артық шығындармен байланысты болады деп пайымдауға негіз беретін себептер болған жағдайларда жүргізіледі.

Мәселен, мысалы, Украинаның ҚПК-не сәйкес, БКБ көмегімен тергеу әрекеттерін жүргізу үшін негіздерге:

1) процеске қатысушының денсаулық жағдайына немесе басқа да жағдайларға байланысты қатыса алмауы;

2) қылмыстық процеске қатысушылардың және басқа да адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету қажеттілігі;

3) куәнің немесе жәбірленушінің кәмелетке толмауы;

4) алдын ала тергеудің жеделдігін қамтамасыз ету қажеттілігі, оның мерзімдерінің сақталуы;

5) тергеуші жеткілікті түрде айқындаған басқа да негіздердің болуы кіреді [6].

Молдова Республикасының қылмыстық іс жүргізу заңнамасында қылмыстық процеске қатысушылардың және өзге де адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету сияқты қашықтықтан жауап алу жүргізудің негізіне ерекше назар аударылады. Молдова Республикасы ҚПК-нің 110-бабында, егер куәнің немесе оның жақын туысының өмірі ауыр, аса ауыр немесе өте ауыр іс бойынша берген айғақтарына байланысты қауіп төндіруі мүмкін екендігі бекітілген ауыр қылмыс, куәдан жауап алу сыртқы келбеті мен дауысы өзгеріп, оны білу мүмкін болмайтындай жабық телекөпірде жүргізілуі мүмкін [7]. Өз кезегінде айыпталушы, оның қорғаушысы, сондай-ақ жәбірленуші оған сұрақтар қоюға құқылы.

Финляндияда БКБ арқылы тергеу әрекеттерін жүргізу негіздері біз бұрын қарастырған Украинаның ҚПК-де бекітілгенге ұқсас, бірақ сонымен бірге фин заңнамасында басқа да нормативтік ережелер бар. Сонымен, тергеу әрекеттерін жүргізу кезінде ақпаратты берудің техникалық әдістерін қолдану мүмкіндігі бар, егер: тыңдаушының сот отырысына жеке қатысуы артық қаржылық шығындардың көзі болса немесе оның айғақтарының маңыздылығымен салыстырғанда шамадан тыс зиян келтірсе; тыңдаушы 15 жасқа толмаған болса немесе психо-

логиялық ауытқулары болса; айғақтардың дұрыстығын тыңдаушының сот отырысына жеке қатысуынсыз сенімді бағалауға болады [8, 79–80].

Өкінішке орай Қазақстанның қылмыстық процесінде бейнебайланыс режимінде онлайн жалғыз тергеу әрекеті «жауап алуға» қатысты толық қарастырылып кеткен (213-бабында ғылыми-техникалық құралдарды пайдалана отырып, бейнебайланыс режимінде жауап алудың (қашықтықтан жауап алу) ерекшеліктері). Пандемия жағыдайына байланысты және тергеудің уақытын, қаржылық шығынды үнемдеу мақсатында басқа тергеу әрекеттерін бейнебайланыс режим жүйелерін пайдалану арқылы беттестіру, тану, куәландыру, интернет каналдарында онлайн тінту жүргізу ерекшеліктерін, тәртібін ҚР ҚПК жеке баптарында қарастырып кетудің уақыты келген сияқты.

Тиісінше, көптеген шет елдердің заңнамасы тергеу әрекеттерін жүргізу кезінде БКБ қолдану жағдайларын нақты реттейді. Мәселен, Ресейдің ҚПК 189.1-бабында бейнебайланыс жүйелерін пайдалану арқылы жауап алу, беттестіру, тану жүргізу ерекшеліктері қарастырылып кеткен. Сондықтан әлемдегі ғылыми технологияның дамуы (жасанды интеллект, кибернетика) және 21-ғасырдың адамзатының даму үрдісіне байланысты, кейбір классикалық тергеу әрекеттердің тәртіптерін өзгертудің заманы туды деп айтуға толық негізіміз бар, болашақта отандық қылмыстық іс жүргізу заңы жоғарыдағы трендтерді ескере отырып дамуы тиіс, оның куәсі Қазақстанның қылмыстық іс жүргізу тәжірибесінде кейбір тергеу әрекеттеріне бейнебайланыс, онлайн режимдерін қолдана отырып дәлелдемелерді жинаудың маңыздылығы артып тұр. Қазақстандық заң шығарушылар бұл тәжірибені қолдана алады және қашықтықтан жауап алу, беттестіру, куәландыру, алу, тінту сияқты тергеу әрекеттері кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану негіздерін егжей-тегжейлі қарастыра алады, қауқарыда толық жетеді.

ҚР ҚПК 213-бабы 1-тармағында жәбірленушіден, куәдан жауап алу оны олар аумағында болған не тұратын ауданның не облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың сотқа дейінгі тергеп-тексеру органына шақыру арқылы ғылыми-техникалық құралдар пайдаланыла отырып, бейнебайланыс режимінде (қашықтықтан жауап алу) жүргізілуі мүмкін. Қашықтықтан жауап алу барысында процесік әрекетке қатысушылар жауап алынып жатқан адамның айғақтарын тікелей трансляциядан тікелей қабылдайды деп айтылған. Біз, ақпараттық технологияларды қолдана отырып қашықтықтан жауап алудың екі түрін көрсетіп кеткіміз келеді:

– куә, жәбірленуші тергеу органдарының мекемесіне барып, тергеушілердің қатысуымен бейнебайланыс режимінде жауап бере алады (ҚР ҚПК 213-бабы);

– куә, жәбірленуші тергеу органдарына бармай, тергеушінің қатысуынсыз өзінің тұрғылықты жерінен телефон арқылы «Zoom», «Microsoft Teams» онлайн режимін пайдаланып жауап бере алады (мысалы, Эстония Республикасы ҚПК 69-бабы).

Телефон арқылы жауап алу көптеген шет мемлекеттердің заңнамасында реттелінген жағдай. Әрине, телефон арқылы ақпаратты қабылдауды тікелей қатысу арқылы немесе бейнеконференция арқылы жауап алумен салыстыруға болмайды, бірақ телефон арқылы жүргізілген жауап алуды қылмыстық іс бойынша дәлелдеме ретінде санауға болады. Сонымен қатар, кез келген дәлелдер сияқты, бұл дәлелдерде ҚПК талабына сай зерттеуден және бағалаудан өтуі керек.

Украина, Беларусь, Швейцария және басқа да бірқатар елдердің қылмыстық іс жүргізу заңнамасында О.П. Александрова мен Л.Ю. Буданованың айтуынша, техникалық құралдар мен жабдықтардың (сурет, дыбыс) сапасының минималды стандарттары бекітілген, олар БКБ жүйесінде тергеу әрекеттерін жүргізу кезінде қолданылады [9]. Қашықтықтан тергеу әрекеттерін жүргізудің аталған техникалық ерекшеліктері Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде бекітуді қажет етпейді, бірақ, әрине, тиісті ведомстволық реттеуде қолдану керек.

Қорытындылай келе, шет елдерде соттан алыс адамдардың бейнеконференцияларға қатысу тәжірибесінің таралуына назар аударған жөн. А.Н. Миронов пен Ю.В. Миронова Ұлыбританияның тәжірибесін мысалға келтіреді, онда 50-ден астам госпиталь БКБ жүйесімен жабдықталған, бұл әсіресе денсаулығы шектеулі және психикалық жағдайы тұрақсыз адамдарға қатысты. Сондай-ақ, полиция бөлімшелері мен адвокаттар кеңселері «Азаматтардың сот отырысына қатысуына мүмкіндік беретін балама орындар» болып табылады [10, 24–29].

Бірқатар шет мемлекеттерде (АҚШ, Украина, Молдова, Финляндия, Беларусь, Швейцария, Ұлыбритания) БКБ арқылы тергеу әрекеттерін жүргізуді заңнамалық реттеуді зерделеу нәтижелері бойынша шетелдік заңнамада БКБ қолданудың нақты негіздері қарастырылған, олар қашықтықтан тергеу іс-қимылдары рәсімін жеткілікті түрде егжей-тегжейлі реттейді, сондай-ақ техникалық құралдар мен жабдықтар сапасының тиісті стандарттарын бекітеді деген қорытынды жасауға болады. Бір айта кетерлігі, шет елдер қылмыстық процесті толығымен «цифрландыруға» үміт артпайды, бірақ оны мемлекет пен қоғамның қазіргі қажеттіліктеріне бейімдеуге тырысады.

Шет мемлекеттермен салыстырғанда Қазақстанда БКБ жүйелерін пайдалану арқылы тергеу іс-қимылдарын жүргізу институтының әлеуеті толық іске асырылмаған. Цифрландыруды жоспарлы және саналы ету үшін тұрақты және үйлесімді заңнамалық база қажет. Бұл мақсатқа біз қарастырған басқа елдердің тәжірибесіне сүйене отырып қол жеткізуге болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Тасжуреков М.М., Әкім К.С. Этапы развития технологий, особенности их эффективного применения в противодействии коррупции в государственном управлении // «Хабаршы — Вестник» Карагандинской академии МВД РК им. Б. Бейсенова — 2022. — № 1 (75). — С. 193–198.
2. Ахпанов А.Н., Хан А.Л. Модернизация процессуальных основ судопроизводства в Республике Казахстан: проблемные вопросы // Фемида. — 2018. — № 4(268). — С. 6–12.
3. Жалыбин С.М. Использование научно-технических средств в адвокатской деятельности по уголовным делам по вновь введённому уголовно-процессуальному кодексу Республики Казахстан // Проблемы права и экономики. — Костанай, 2014. [Электронный ресурс] URL: <https://articlekz.com/article/20933>
4. Гаас Н.Н. Использование видео-конференц-связи при производстве следственных действий в стадии предварительного расследования: изменения, в которых нуждается практика // Российский следователь. — 2021. — № 12. — С. 11–17.
5. Горбач В.В. Тактические особенности использования видео-конференц-связи при производстве отдельных следственных действий // Актуальные проблемы государства, права и экономики: Материалы XIII Всероссийской научной конференции студентов и аспирантов (к 300-летию российской прокуратуры), Санкт-Петербург, 23 апреля 2022 года. — СПб.: ЮИ (ф) УП РФ, 2022. — С. 451–456.
6. Уголовный процессуальный кодекс Украины от 13 апреля 2012 г. № 4651-VI (с изм. и доп. от 16.08.2022 г.) [Электронный ресурс] URL: [tps://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31197178](https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31197178).
7. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Молдова от 14 марта 2003 года № 122-XV (с изм. и доп. От 21.07.2022 г.) [Электронный ресурс] URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30397729&pos=6;-108#pos=6;-108.
8. Щерба С.П., Архипова Е.А. Применение видеоконференцсвязи в уголовном судопроизводстве России и зарубежных стран: опыт, проблемы, перспективы: Монография / Под общ. и науч. ред. профессора С.П. Щербы. — М.: Юрлитинформ, — 2016. — С. 79–80.
9. Александрова О.П., Буданова Л.Ю. Использование возможностей систем видеоконференцсвязи в уголовном судопроизводстве: современное состояние и перспективы развития с учетом опыта некоторых зарубежных стран / О.П. Александрова, Л.Ю. Буданова // Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки. — 2021. — С. 63. // URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=47494264>

10. Миронов А. Н. Использование систем видеоконференцсвязи в судебной деятельности / А. Н.Миронов, Ю. В. Миронова // Российский судья. —2019. — № 7. — С. 24–29.

Апахаяев Н.Ж.,

*профессор кафедры уголовного права, уголовного процесса и криминалистики,
кандидат юридических наук
(Казахский национальный университет им. Аль-Фараби, г. Алматы,
Республика Казахстан, e-mail: Apahaev_nurlan@mail.ru);*

Копбаев Д.З.,

*ассоциированный профессор кафедры права,
кандидат юридических наук
(e-mail: dumeke_a@mail.ru);*

Жақсымбетов Б.П.,

*ассоциированный профессор кафедры права,
кандидат юридических наук
(Казахский национальный аграрный исследовательский университет,
г. Алматы, Республика Казахстан, e-mail: zhaksymbetovbakitzhan@gmail.com)*

**Применение информационных технологий
в ходе следственных действий в отечественном уголовном судопроизводстве
и в уголовном судопроизводстве зарубежных стран**

Аннотация. Информационные технологии позволяют сократить время расследования и избежать необоснованного затягивания расследования в случае нахождения того или иного участника в другом регионе, в том числе в местах лишения свободы. В соответствии с общемировой тенденцией цифровизации общества на законодательном уровне в последние годы была закреплена возможность применения видеотехнологий в уголовном судопроизводстве. В статье на основе анализа уголовно-процессуального законодательства Республики Казахстан и ряда иностранных государств исследуются проблемы законодательного регулирования применения видеоконференцсвязи при производстве отдельных следственных действий. Авторы рассматривают вопросы, связанные с практической реализацией данных методов проведения следственных действий; проводится сравнительно-правовой анализ предписаний ст. 213 УПК РК и соответствующих статей процессуального законодательства зарубежных стран.

Ключевые слова: видео-конференц-связь, следственные действия, информационные технологии, цифровизация уголовного судопроизводства, свидетель, потерпевший, уголовное дело, научно-технические средства.

N.Zh. Apakhayev,

*Professor of the Department of Criminal Law,
Criminal Procedure and Criminalistics, Candidate of Legal Sciences
(Al-Farabi Kazakh National University, Republic of Kazakhstan, Almaty,
e-mail: Apahaev_nurlan@mail.ru);*

D.Z. Kopbayev,

*Associate Professor of the Department of Law, Candidate of Legal Sciences
(e-mail: dumeke_a@mail.ru);*

B.P. Zhaksymbetov,

*Associate Professor of the Department of Law, Candidate of Legal Sciences
(Kazakh National Agrarian Research University, Republic of Kazakhstan,
Almaty, e-mail: zhaksymbetovbakitzhan@gmail.com)*

Еспергенова Е. В.

Некоторые вопросы совершенствования системы предупреждения правонарушений, совершаемых с использованием сетей телекоммуникаций, в том числе сети Интернет 4

Жолжаксынов Ж. Б., Еспергенова Е. В.

Предупреждение уголовных правонарушений, связанных с незаконным оформлением онлайн-кредитов в Республике Казахстан 9

Мұхамәдиева Г.Ж.

Қаруды, оқ-дәрілерді, жарылғыш заттар мен жарылғыш құрылғыларды заңсыз сатып алудың, берудің, өткізудің, сақтаудың, тасымалдаудың немесе алып жүрудің алдын алу шаралары 13

Ажибаев М.Г.

Отдельные вопросы мер административно-правового воздействия как инструмента по предупреждению уголовных правонарушений в сфере безопасности дорожного движения и эксплуатации автотранспортных средств 18

Алтайбаев С.Қ.

Кәмелетке толмағандарға қарсы құқық бұзушылықтардың алдын алудағы виктимологиялық шаралары 24

Апахеев Н.Ж., Копбаев Д.З., Жақсымбетов Б.П.

Ақпараттық технологияларды қолдануда шет елдердің қылмыстық сот өндірісінде тергеу әрекеттерін жүргізу ерекшеліктері және оны отандық қылмыстық сот өндірісінде қолдану үрдісі 29

Бейсеев А. А.

Аграрный вопрос в государственно-правовых взаимоотношениях России и Казахстана в начале XX в. 35

Билялова М.И., Мусилимова К.С., Кубеев Е.К.

Некоторые вопросы отмены административных актов 40

Дәрменов А.Д., Молбасин С.И.

Қазақстан Республикасында интернет-алаяқтықтарды тергеу кезінде абоненттер және (немесе) абоненттік құрылғылар арасында жасалған байланыстар туралы ақпаратты алу 46

Дюсенбаева А.К., Тугелбаев У.Е.

Сталкинг в уголовном законодательстве Республики Казахстан: реалии и перспективы 52

Кубеев Е.К., Балгимбекова Г.У.

Конституционная реформа 2022 года как путь обновления и модернизации Нового Казахстана 57

О.А. Ladygina, D.A. Abeuov, D.K. Raibayev

The legal status of the individual: the concept and its significance for the state 65

Мусипова Д.М., Болатов Е.Ж.

Сотқа дейінгі тергеп-тексеру сатысындағы тергеуші мен прокурордың қарым-қатынасы 70